



Typebestemmelser Frederik IX

Af Nelly Kristensen
og Torben Lethraborg

Frederik IX' udgave er interessant bl.a. pga. trykningen og de ændringer der har givet de forskellige typer.

Modermolettten blev fremstillet af den svenske gravør Sven Ewert i Stockholm, og efter ønske med indgraveret værdital 20 for at fremskynde udsendelsen af den første frimærkeværdi – 20 øre, type I.

På et af de fire aftryk på reliefmolettten blev 20 fjernet og et antal dattermoletter sendt til indgravering af værditalene 15, 25 og 30 øre.

Da trykket på 20 øres frimær-

ket fremtrådte for svagt – baggrundsfeltet, epauletter mm. – måtte der foretages en særlig kraftig eftergravering af dattermolettterne. De derfra fremstillede tre frimærkeværdier blev betegnet som type II.

Linjerne i uniformsjakken – i såvel type I som type II – var meget fede, og det blev besluttet at „spalte“ dem. Man valgte at foretage denne ændring på et af de fire mærkebilleder på en nyfremstillet reliefmolette af 15 øre type II, hvor 15 var blevet fjernet.

Ud fra dette mærkebillede på reliefmolettten blev der så fremstillet det nødvendige antal dattermoletter for de senere udsendte værdier i type III og IV.

Forekomster:

Type I:

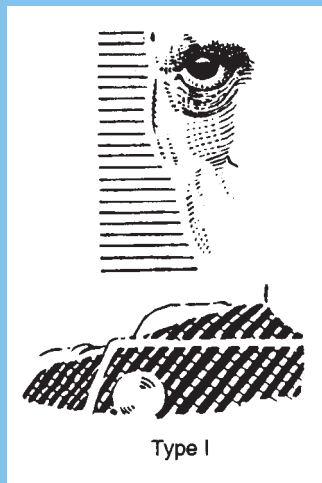
AFA nr.	Værdi:	Farve:
307a	20 øre	rød
363a/b	30/20 øre	rød

Type II:

AFA nr.	Værdi:	Farve:
306a	15 øre	grøn
309a	30 øre	orange

Type III:

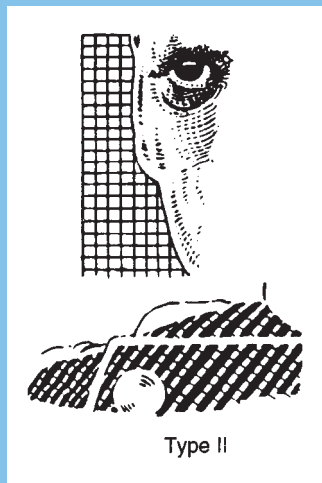
AFA nr.	Værdi:	Farve:
306	15 øre	grøn
307	20 øre	rød
309	30 øre	orange
337	30 øre	rød
363	30/20 øre	rød



Type I

Type I, 20 øre:

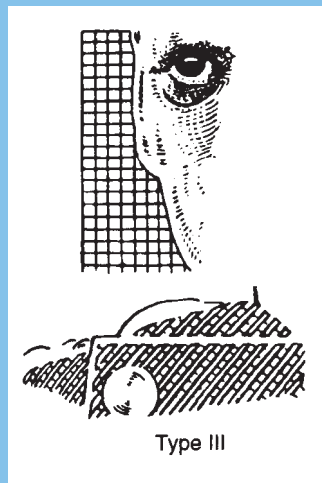
De lodrette raster i baggrundsfeltet er svage eller mangler. Ansigtsskulpturen mangler. De lodrette linjer i uniformsjakken er hele og fede.



Type II

Type II, 15 og 30 øre:

De lodrette raster i baggrundsfeltet er kraftige. Ansigtsskulpturen er kraftig. De lodrette linjer i uniformsjakken er hele og fede. Epauletter er forskellige.



Type III

Type III, 15, 20 og 30 øre:

De lodrette raster i baggrundsfeltet er kraftige, dog 15 øre undtaget. Ansigtsskulpturen er kraftig. De lodrette linjer i uniformsjakken er spaltede.

Type VI A:

AFA nr. Værdi: Farve:
337a 30 øre rød

Type VI B:

AFA nr. Værdi: Farve:
337b 30 øre rød

Fremkomsten af typeforskellene:

Her følger en mere specifik teknisk gennemgang af hvordan og hvorfor de forskellige typer er fremkommet:

Type II

Type II fremkom ved at gøre gravurerne dybere i dattermolettet, for på denne måde at undgå kromudfyldning. Den oprindeligt fremstillede modermolettet med indgraveret 20-tal, var ikke alle steder graveret dybt nok til at forhindre kromudfyldning, hvilket gav delvis manglende lodrette rasterlinjer i baggrunds-

feltet, manglende kindlinje og meget svage skrålinjer i epauletten til højre.

Da man skulle til at fremstille 15, 25 og 30 øre, blev mærkebil- ledet eftergraveret dybere i de tre dattermoletter. Disse tre mærker betegnes som type II. Eftergrave- ringen blev ikke foretaget nøjag- tig ens i de tre dattermoletter til de tre værdier.

Type III

Type III fremkom efter at man havde konstateret en ret stor makulaturprocent ved tryknin- gen af mærkerne i type I og II, da der forekom ufarvede „perler“ i de fede linjer i uniformsjakken.

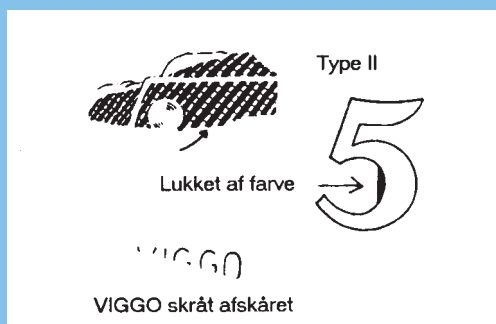
Derfor besluttede man, at om- danne hver af de fede linjer til to tynde linjer.

Type IV

Type IV fremkom, da det viste sig, at øverste højre hjørne frem-

trådte for mørkt på 30 øre rød type III. På modermolettet til type III afsleb man øverste højre hjørne, og brugte denne til frem- stillingen af nye dattermoletter som type IV.

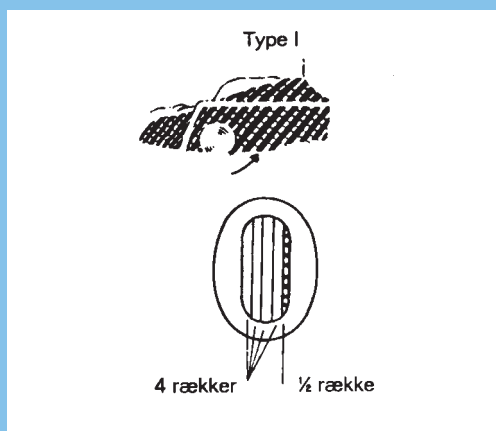
Ved fremstillingen af datter- moleetterne måtte man så i hvert enkelt tilfælde eftergrave det manglende hjørne, samt gen- nemgå hele mærkebilledet for manglende detaljer. Her blev så i første omgang glemt krone- bøjlen, og da der senere skete en eftergraving af kronebøjlen, fremkom der både 30 øres frimærker uden kronebøjle, type IV A, og senere da manglen blev opdaget, 30 øres frimærker med kronebøjle, type IV B. Da ingen af de senere udsendte værdier fremkommer uden kronebøjler, kaldes disse udelukkende type IV uden bogstavbetegnelse.



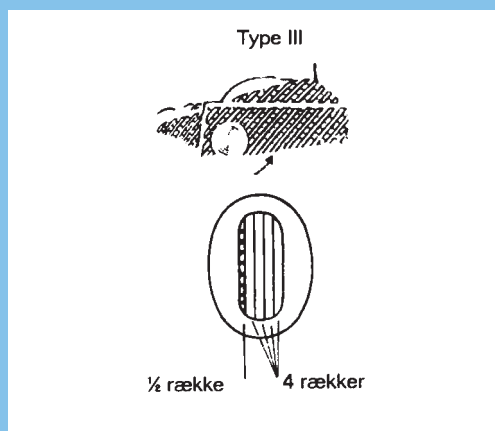
Type II, 15 øre grøn.



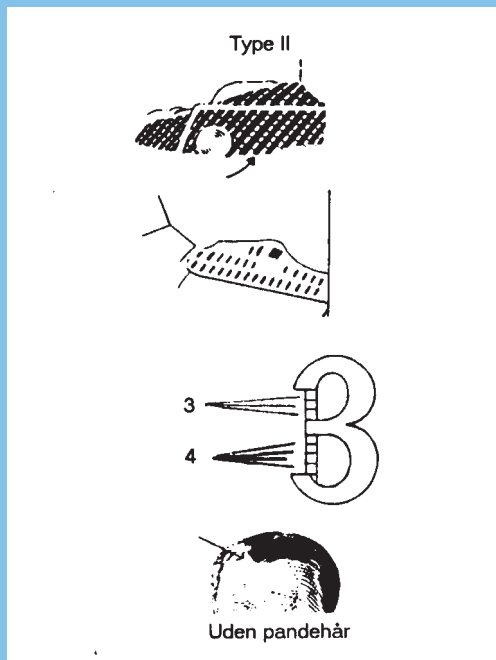
Type III, 15 øre grøn.



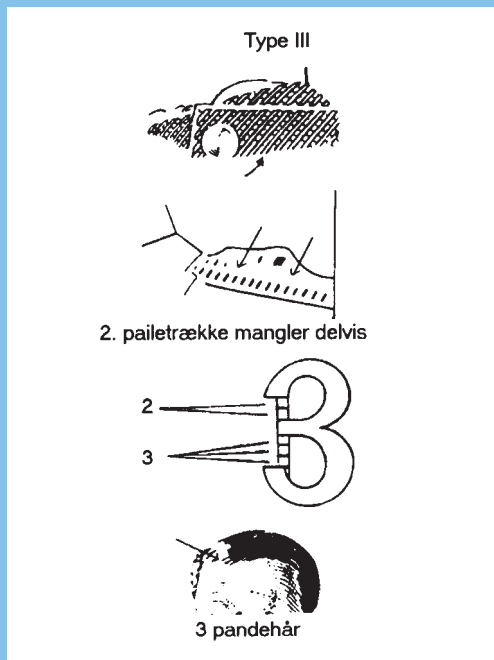
Type I, 20 øre rød.



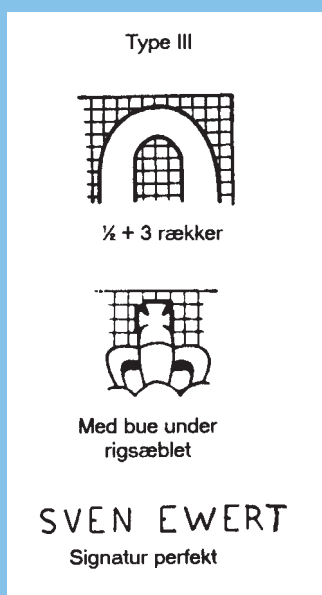
Type III, 20 øre rød.



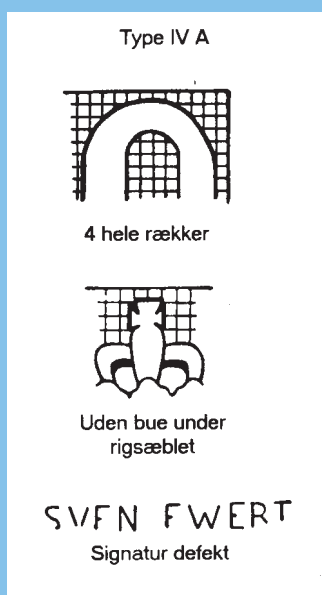
Type II, 30 øre orange.



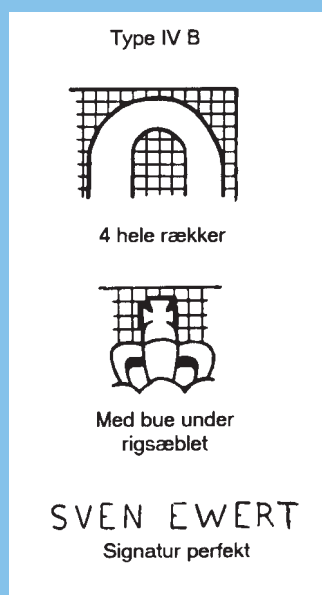
Type III, 30 øre orange.



Type III, 30 øre rød.



Type IV A, 30 øre rød.



Type IV B, 30 øre rød.

Litteratur:

SAVE STÅLTIK, Skilling 1993.
 M. Juhl: Danmarks stålstukne frimærker 1933-1948, J. H. Schultz 1948.

Plovst & Tanggaard m.fl.: Håndbog og specialkatalog over Danmarks stålstukne frimærker, 1965/1970.

Dansk Filatelistisk Tidsskrift 1970 nr. 4 og 7.



Typebestemmelser – supplement

Af Torben Lethrabort

Gert Guttenberg fra Vejle Frimærkeklub har sendt redaktionen dette indlæg om artiklerne med Typebestemmelser bragt i DFT 2016 nr. 5 og 2017 nr. 1:

Frederik IX 30 øre rød

Jeg synes, at det er fint, at I tager typeforskelle op i Grundlæggende frimærkeviden i DFT. Men jeg undrer mig over, at I ikke har taget alle typer med i Frederik IX 30 øre rød.

Der er de sædvanlige fine illustrationer til type III, type IV A og Type IV B, men type III½, som blev fundet for nogle år siden, har I ikke med.

III½ findes kun med ét marginalnummer – 1127 – fra den 1.4.1953. Så den er forholdsvis sjælden, når man tager hele produktionen af 30 øre i betragtning. Men det er en type for sig



8 øre grå Type I, grumsede rasterfelter i øjet i R.

selv. Den er fint vist i AFA Special 2016.

Bøgelinie 8 øre grå

I DFT 2016 nr. 5 viste I forskellen på AFA 201 – type 1 og 2.

Pudsigt nok, så er der en forskel mere end dem som katalogerne viser, nemlig i øjet på R i DANMARK. Jeg fik det vist for mange år siden, men det er åbenbart aldrig nået ud til offentlig viden.



8 øre grå Type II, 2 klare rasterfelter i øjet i R.

Øjet i R i 201 er fyldt med små grumsede rasterfelter, mens der i 201a er 2 klare rasterfelter.

Det er et godt kendetegn, når man skal kigge efter forskellene på AFA 262 og 262a, hvor 6-tallet dækker for mange af de kendetegn, man almindeligvis angiver.

Jeg vedhæfter en illustration, som jeg har brugt, når vi havde om typeforskelle i vores grundkursus i Vejle Frimærkeklub.



Illustration fra AFA Danmark Specialkatalog.